

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. julija 1897.

Politiški oddelek.

Najnovejša smer nemške politike.

Nemška politika je zopet enkrat zapustila strugo, v katero jo je bil napeljal cesar Viljem, in je nakrat zadobila popolnoma novo smer, in to smer, katera utegne zanimati zlasti avstrijske Slované.

Pred dobrim mesecem še, je cesar Viljem vodil nemško politiko zgolj po svojih osebnih nazorih, kateri dijametralno nasprotujejo nazorom in zahtevam kneza Bismarcka. Nasprotstvo mej cesarjem in Bismarckom je bilo tedaj jako veliko, tako da je cesar celo javno odrekal Bismarcku vsako večjo zaslugo za zjedinjenje Nemčije in ga proglasil navadnim pomagačem njegovega starega očeta. „Handlanger“ mu je zaklical in ves svet je mislil, da se samotar v saškem gozdu in cesar nikdar več prijazno ne pogledata.

Zdaj nakrat se je pa ta položaj popolnoma predru-gačil. Nemški državni kancelar je nekega dne nepričakovano potoval v Friedrichsrue ter tam obiskal jeznega Ahila-Bismarcka, a ko se je povrnil v Berolin, je strmeči svet izvedel, da se zgode velevažne politične pre-membe, da zadobi nemška politika popolnoma novo smer in sicer smer, katero odobrava in blagoslavlja bivši ma-jordomus, knez Bismarck.

Tako se je tudi zgodilo. Minister unanjih del, baron Marschall, katerega je Bismarck močno sovražil ter ga zaničljivo imenoval „drž. pravdnika v p.“, kakor je kan-celarja Caprivija imenoval „generala v p.“, se je moral umakniti in na njegovo mesto je prišel mlad, ugleden diplomat, politik iz Bismarckove šole, pl. Bülow, kateri nima samo redkih državnih zmogljivostij, ampak je tudi trdno prepričan, da je za Nemčijo jedino prava unanja politika tista, katero je bil zasnoval Bismarck, katero pa sta Caprivi in Marschall zavrgla.

Cesar pa ni Bismarcku žrtvoval samo ministra unanjih del, Marschalla, ampak tudi gladkega in spret-

nega ministra notranjih del, Bötticherja. Bismarck je uverjen, da ga je Bötticher izpodrinil z mesta drž. kan-celarja in je zategadelj vsa ta leta, kar nima več držav-nega krmila v rokah, Bötticherja preganjal s posebnim sovraštvom. Trudil se je na vse možne načine, da ga pahne z ministerskega fotelja, a trudil se je zaman. Celo tedaj, ko sta si bila Bismarck in cesar najboljša prija-telja, ko je cesar pošiljal Bismarcku plašče in buteljke, celo tedaj se Bismarcku ni posrečilo, omajati Bötticher-jevo pozicijo. Zdaj je dosegel tudi to. Bötticher odstopi na jesen, in kakor na vsa druga izpraznjena mesta, pride tudi na njegovo mesto politik Bismarckove šole in Bis-marckovega mišljenja.

Te nove osebe svedočijo pač jasno, da se je cesar odločil na korenito premembo vsega notranje in zunanje-političnega sistema v Bismarckovem smislu in ob sebi je umljivo, da je moral imeti za to posebnih in jako tehtnih nagibov.

V nemški notranji politiki se ni zgodilo nič tacega, kar bi opravičevalo tako premembo sistema. Zaradi tega, da je drž. zbor odklonil premembo društvenega zakona, pač ni cesar odstranil Bötticherja; da drž. zbor ni dovolil sredstev za pomnožitev nemške mornarice, je cesarja sicer zelo razburilo, a vendar tudi to ne more biti povod pre-membi sistema, ker bi tudi nobeno drugo ministerstvo ne dobilo v drž. zboru večine za take predloge. Mogoče le je jedno, da je namreč na dvoru zmagala stranka agrarcev vsaj deloma in da pridejo kolikor toliko v ve-ljavo njega načela, s katerimi se Bismarck precej strinja, če tudi ne povse.

Prememba zunanje-političnega sistema je s tega sta-lišča deloma pojasnjena. Agrarci zahtevajo, naj se razve-ljavijo trgovinske pogodbe z Avstrijo in z Rusijo. Z Mar-schallom je zapustil ministerstvo zadnji mož, kateri je podpisan na teh pogodbah, a splošnopolitični položaj opravičuje domnevanje, da Nemčiji ni več dosti za te po-godbe, zlasti ne za pogodbo z Avstrijo.

Ko je pred letom prišlo na dan, da je Bismarck tedaj, ko je sklepal z Avstrijo zvezo, sklenil skrivaj tudi

zvezo z Rusijo, katera je bila naperjena proti Avstriji, zavlada je v naši državi in tudi na našem dvoru velika nevolja. Zvičajnost Bismarckova se je takrat pokazala v največjem svitu in nastala je velika nezaupnost proti Nemčiji, vsled katere se je avstrijsko-nemško prijateljstvo znatno ohladilo. Na zunanjo našo politiko je to močno uplivalo. Dokler je Avstrija zaupala Nemčiji, je stala napram Rusiji v odkritem nasprotju. Ko pa je naš cesar potoval v Petrograd, se je pokazalo, da se je naša unanja politika premenila. Avstrija se je porazumela z Rusijo in sklenila z njo zvezo.

To je važno dejstvo dalekosežnega pomena. Trozveza obstoji prav za prav samo še na papirji. Nemčija nima več dosti upliva na Dunaji. Pred leti je mogla še intervenirati v korist Nemcem proti Čehom, zdaj pa postopa Badeni z Nemci precej trdo, a Nemčija se oficijelno ne upa izreči zanjo besedo, ker se boji blamaže.

Kaj čuda, da Nemčiji ta osamljenost ne ugaja, in ker vidi, da Avstrije več ne more tako vladati kakor prej, je dala svoji unanji politiki novo smer. Nasprotovati hoče Avstriji in zato je Bismarckova politika prišla zopet v veljavo.

Šele pred nekaj tedni je Bismarck ostro prijel Avstrijo radi zveze z Rusijo, zahtevajoč, naj pojasni nje vsebino, češ, da je ta zveza naperjena proti Nemčiji. To je avstrijske Nemce, zlasti nacijonalce, hudo razburilo, saj jim gre zveza z Nemčijo nad vse. A Bismarck je v tem smislu še nadaljeval. Njegova glasila so začela očitno fraternizovati s prusofilskimi Schönererjevci ter je na vse mogoče načine podpihovati, naj nadaljujejo svojo, proti državi in proti dinastiji naperjeno agitacijo. Zdaj ni nobenega dvoma več, da se nemškonacijonalno gibanje v naši državi vrši pod pokroviteljstvom nemških politikov in sicer vsled zveze mej Rusijo in Avstrijo, kar potrjuje tudi pisava raznih uglednih in tudi oficijoznih nemških listov.

Nemški politiki mislijo, da spravi to gibanje Avstrijo zopet v prejšnjo odvisnost od Nemčije, če pa to ne, da razpiha narodnostno gibanje avstrijskih Nemcev v velik plamen, kar bo Nemčiji zopet na korist, ker se naša država na ta način oslabi in ker se o tem napelje voda na pruski mlin.

Bismarck ni nikdar pozabil na svoj namen, pridružiti Nemčiji avstrijske Nemce. Karol Pröll, jeden Bismarckovih „leibjournalistov“, kateri se je pred leti izselil iz Avstrije v Berlin, da od tam pomaga graditi nemški most do Adrije, pravi v svoji knjigi „Fürst Bismarck und die Deutschen ausserhalb des Reiches“: „Ker Bismarck še ni mogel izvršiti svojega načrta in osvoboditi v sosednih državah živečih Nemcev, trudil se je posebno za to, da oživi v njih narodni duh in jih vzdrži na krmilu vsaj do trenutka, ko pride odločilna ura. Narodna misel mu je bila jamstvo, da bode žetev dobra. Sedaj vlada povsod prepričanje, da novi Bismarck to dožene, kar je stari Bismarck dognal samo do polovice. Za stavbo gotiških stolnic je bilo treba več stoletij ljudskega

dela, tako tudi zgradba Nemčije ni mogoča kar v hitrici, a da se dožene, za to treba, da se vsi Nemci oklenejo nacijonalnega duha, ker jih ta gotovo privede v okrilje majke Germanije“.

Bismarck se je tega načela vedno držal, in nemški politiki so se ga oprijeli sosebnost zdaj, ko se je Avstrija od Nemčije umaknila. Ker delujejo nemški nacijonalci v tem smislu, na razpad Avstrije in na priklopljenje nekaterih avstrijskih dežel k Nemčiji, za to jih podpirajo nemški politiki, a podpirajo jih še dosti očitno, ker se je predrugačilo razmerje mej Avstrijo in Nemčijo.

Nova nemška politika bo tudi v tem oziru brez dvoma urejena po Bismarckovih načelih, bo Avstriji sovražnejša kakor je bila Caprivijeva in Marschallova in bo gibanje avstrijskih Nemcev močno podpirala.

Morda pridejo vsled tega za našo državo nevarni časi ali bati se jej ni, dokler jej bodo zvesti Slovani, katerim je le v korist, če Avstrija ni priklenjena na Nemčijo in če so oni najvažnejša in najzanesljivejša opora monarhiji.

Politični pregled.

Slovenci in Čehi. — Razmerje mej vlado in mej Čehi je vse drugačno. kakor pa razmerje mej vlado in Slovence. Čehov se vlada boji, ker ve, da proti njim sploh ne more vladati, na Slovence in Hrvate se pa prav nič ne ozira, dasi so jo v drž. zboru požrtvovalno podpirali. To se vidi zlasti na Primorskem. Pretužni položaj Slovencev in Hrvatov v Istri, v Tretu in na Goriškem smo opisali minoli teden in umevno je, da so skrajno nezadovoljni, da Čehi podpirajo to vlado, kateri primorske Slovence kruto zatira. Pred kratkim je jeden voditelj Mladočeške stranke dr. Herold govoril v Pragi in se močno ogreval za sedanjo vlado. To je dalo „Edinosti“ povod, da je izrekla naslednje mnenje: „Mladočehi so sedaj najmočnejša skupina v parlamentu, a njih številna moč se opira in je osebno narasla ob solidarnosti z drugimi slovanskimi plemeni. Tega naj nikar ne pozabijo voditelji mladočeške stranke. Narod češki imponuje danes grofu Badeniju in bi imponoval vsaki vladi. Dvomimo pa — in to po pravici — da bi tako imponoval, ako ne bi imel na svoji strani številno in moralno zaslonbo ostalih slovanskih zaveznikov. Težko nam je, ali mora biti povedano, da nam Hrvatom in Slovencem na Primorskem, ki smo gotovo čustvovali z narodom češkim in ki se tudi sedaj brezpogojno identifikujemo z njega interesi, se že dolgo ni godilo tako slabo, nego ravno zdaj, ko so mladočeški voditelji toli zadovoljni z vlado!! Mladočeška delegacija naj gleda, kaj dela! V isti hip, ko bi obup prisilil naše jugoslovanske zastopnike, da bi si morali iskati drugih potov, ki bi se križali s češko-vladnim prijateljstvom, v isti hip, ko bi se ločila češka in jugoslovanska pota, triumfal bode zopet stari avstrijski zistem, a češka delegacija bode stala na opolzli viseči ravani — brez odkritosrčnih prijateljev. Mi nočemo biti glasniki črnogledstva, niti nismo pooblaščen od nikogar, da bi govorili o kakih konkrentnih ukrepah, ali naša dolžnost je, da povemo kar naravnost svoje prepričanje: ako se stvari na Primorskem bodo i nadalje razvijale tako, kakor so se začele zadnji čas, je izključena možnost — ako naši slovenski in hrvatski poslanci res hočejo braniti interese naroda — da bi narodno-krščanska zveza še ostala v sedanji večini; in če bi-le ta vendar-le ostala, potem pa jej morajo obrniti lrbet jugoslovanski zastopniki iz Dal-